

генеруються самостійно, а займаються з опыта фірм-лідерів (ЧП «Кримські подорожжя», ЧП «Форос-тур», ЧП «Бенефіт», ТФ «САМ»).

Сравнительний аналіз інноваційної активності кримських туроператорів і ведучих туроператорів регіонів України і дальнього зарубіжжя здійснювався з привертанням матеріалів веб-сайтів компаній і профільних міжнародних асоціацій. Було встановлено, що удільний вага туроператорів, регулярно здійснюють інноваційну діяльність в АР Крим (около 20%), відповідає аналогічному показателю в Одеській і Львівській областях, перевищує рівень інших регіонів України, але поступає показателю інноваційної активності туроператорів Києва (більше 40%). Во всіх регіонах України витрати на інноваційну діяльність складають не більше 10% щорічної прибутку туристських компаній, що свідчить про низький рівень інноваційної активності туристського сектора економіки країни в цілому. Середній рівень витрат на інновації в туроператорських компаніях Європи і Північної Америки складає не менше 25% від прибутку, а лідери міжнародного туристського ринку (транснаціональні компанії з фінансовим оборотом від 12 до 24 млрд. дол. в рік – American Express, Carlson Wagonlit Travel, Kuoni Group, TQ3 Travel Solutions, Hogg Robinson Group і др.) спрямовують на розробку нових турпродуктів і впровадження технологічних інновацій до 30-40% щорічної прибутку.

Висновки: дослідження зовнішньоекономічної діяльності туроператорів Криму продемонструвало низький рівень інноваційності кримського туристського продукту, недостатній для надання потужного імпульсу туристській підприємницькій активності в регіоні. В АР Крим і г. Севастополі актуально створення комплексних інноваційних програм розвитку рекреації і туризму, враховують тенденції розвитку світового ринку послуг і актуалізують ресурсний потенціал регіону.

Істочники і література:

1. Забалдіна Ю. Б. Економічна діагностика та прогнозування розвитку регіонального ринку туристських послуг : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.10.01 / Ю. Б. Забалдіна; Наук.-дослід. Ін-т Міністерства економіки України. – К., 2006. – 28 с.
2. Загорюлькин А. Н. Методологические подходы к комплексной оценке эффективности инновационной стратегии устойчивого развития предприятия в индустрии туризма / А. Н. Загорюлькин // Культура народов Причерноморья. – 2005. – № 67. – С. 69-74.
3. Кузьміна Н. В. Діагностичне забезпечення управління рекреаційними підприємствами : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Н. В. Кузьміна; Таврійський нац. ун-т ім. В.І. Вернадського. – К., 2011. – 20 с.

Яремович П.П.

УДК 339.923.061.1

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЛОГІСТИЧНИХ КОМПЛЕКСІВ

Постановка проблеми. Транзитний потенціал України, привертає все більшу увагу іноземних інвесторів до будівництва міжнародних логістичних комплексів на території нашої країни. Відповідно до цього, нам необхідно чітко визначитися із соціально-економічними проблемами котрі перешкоджають залученню іноземних інвестицій, розробити чіткі механізми реалізації стратегії розвитку мережі міжнародних логістичних комплексів у країні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню та аналізу соціально-економічних проблем функціонування міжнародних логістичних комплексів присвятили наукові праці велика чисельність науковців – в Росії (В.В., Дібська, Т.А. Прокоф'єва), в Казахстані (У.С. Аубакіров), в Німеччині експерти - (Хунда Шуман, Юстина Ярошевська), в Чехії (Йіржі Кладіва), в Україні (О.Петрашевський).

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Незважаючи на чималу кількість наукових видань, залишається досить дискусійним та актуальним питання вирішення соціально-економічних проблем функціонування міжнародних логістичних комплексів в нашій країні, пов'язаних з нечіткою законодавчою базою, відсутністю фахівців, прозорих схем освоєння іноземних інвестицій.

Мета статті і виклад основного матеріалу. Метою статті являється дослідження та аналіз соціально-економічних проблем функціонування міжнародних логістичних комплексів.

Глобалізація економіки, що супроводжується процесами обміну інформацією, ресурсами, товарами і послугами, вимагає адекватного транспортно-логістичного забезпечення, впровадження нових технологій, ефективність яких оцінюється вже не стільки кількісними показниками (потужністю, пропускнуою і провільною спроможністю, іншими параметрами окремих елементів транспортно-логістичної системи), скільки системними, якісними характеристиками міжнародних логістичних комплексів, інноваційними технологіями, що дозволяють оптимізувати рух товарних, інформаційних і фінансових потоків, ефективно керувати транспортно-розподільними процесами і транспортними ресурсами, забезпечуючи конкурентно-здатний рівень логістичного комплексу на вітчизняному і світовому ринках транспортно-логістичних послуг.

Необхідність розробки планів розвитку мережі міжнародних логістичних комплексів обумовлена наступними причинами: виходом української економіки на якісно новий рівень свого розвитку, заснований на макроекономічній стабільності, високих темпах зростання, розширенні інвестиційних можливостей, а

також переходом від експортного до інноваційного типу розвитку і соціально-орієнтованої моделі розвитку суспільства; процесом інтеграції національної економіки, а отже, і транспортно-логістичної інфраструктури в світову, який супроводжується посиленням внутрігалузевої і міжнародної конкуренції, вимогами, що ростуть, до всіх складових транспортного процесу; завершенням в транспортно-логістичній сфері базового етапу ринкових реформ, що охопив структурні і інституційні перетворення у всіх підгалузях транспорту, будівельній та дорожній галузях; наявністю системних проблем в розвитку мережі міжнародних логістичних комплексів України, необхідністю усунення інфраструктурних обмежень довгострокового розвитку економіки країни; необхідністю прийняття на державному рівні пріоритетів національної транспортно-логістичної стратегії.

Системними причинами вказаних тенденцій є:

- низький рівень логістичного забезпечення вантажних перевезень, практична відсутність міжнародних логістичних комплексів на магістральних напрямках вантажопотоків;

- прогресуючі тенденції зносу основного капіталу транспортно-дорожнього комплексу країни;
- неефективність фінансово-економічних механізмів в інноваційному відтворенні.

До ключових проблем функціонування міжнародних логістичних комплексів України належать:

- не конкурентні транспортні технології, нераціональне використання існуючої інфраструктури (частка транспортних витрат в собівартості вітчизняної продукції досягає 30% в порівнянні з 7% в економічно розвинених країнах), є перешкодою для задоволення попиту, що росте, на якісні транспортно-логістичні послуги, зниження собівартості перевезень;

- рівень доступності і якості транспортно-логістичних послуг не відповідає платоспроможному попиту населення, мобільності трудових ресурсів;

- створювані перевантажувальні потужності не забезпечені обслуговуючою транспортно-логістичною інфраструктурою (припортовими станціями, накопичувальними терміналами, авто- і залізничними під'їздами, сучасними міжнародними логістичними комплексами);

- зберігається певна залежність зовнішньоторговельних, зокрема транзитних, перевезень вантажів від іноземних комунікацій і перевізників;

- існуюча нормативно-правова база не стимулює розвиток мережі міжнародних логістичних комплексів на основі впровадження інноваційних технологій, направлених на забезпечення сучасних вимог екологічності, безпеки, якості транспортно-логістичних послуг.

Проблемами методологічного характеру є відсутність прогнозних моделей територіального розвитку країни на довгострокову перспективу, стратегії зовнішньоекономічної діяльності, заснованих на оцінці конкурентних переваг України, інтеграції вітчизняної економіки в світову. На жаль, втрачена та, що ефективно функціонувала раніше, загальнодержавна система побудови перспективних транспортно-економічних балансів (в цілому по країні і в розрізі економічних районів), заснована на розробці балансів виробництва і споживання, ввезення і вивозу товароємкої продукції. Слабким місцем існуючих програм і великих проектів розвитку транспортно-логістичної інфраструктури, що розробляються, є недостатність комплексного підходу, ув'язки міжрегіональних і міжгалузевих розрізів вказаних програмних документів. Формування локальних стратегій розвитку мережі міжнародних логістичних комплексів базується на ключових тенденціях розвитку транспортно-логістичної системи в національному масштабі і пріоритетах довгострокового розвитку кожного регіону України.

Для прикладу розглянемо соціально-економічну ефективність реалізації програми формування Київської регіональної транспортно-логістичної системи:

Найменування показників	Роки 2004-2008	Роки 2004-2015
Обсяг інвестицій, млн. дол. США	648,50	2405,00
Економічний ефект/ефективність	790	6940
Інтегральний економічний ефект (чистий прибуток накопиченим підсумком за відрахуванням інвестицій), млн. дол. США	+135,50	+4635
Термін окупності інвестицій, років	4,8	
Чиста поточна вартість (NPV) – чистий дисконтований дохід накопичувальним підсумком, млн. дол. США	460	3665
Інтегральний ефект (чистий дисконтований дохід накопиченим підсумком за відрахуванням інвестицій), млн. дол. США	-165,50	+1310
Термін окупності інвестицій, років		6,5
Бюджетна ефективність (податкові надходження до бюджетів всіх рівнів), млн. дол. США	1400	3300
Ефект від економії земельних ресурсів Києва за рахунок виведення частини складів на термінали, які розміщуються в Київській області, млн. дол. США	450	1500
Економічний ефект від зниження споживання палива за рахунок поліпшення використання рухомого складу автотранспорту, млн. дол. США	6,50	35
Економічний ефект від скорочення шкідливих речовин в атмосферу Києва за рахунок зменшення експлуатації великовантажних автомобілів, млн. дол. США	1,50	11,50
Створення додаткових робочих місць, тис. чол.	30	

Регіональна ефективність, поряд з податковими надходженнями в бюджети Києва і Київської області, що визначається екологічним ефектом, оцінюється в 11,5 млн. дол (скорочення викиду шкідливих речовин в атмосферу міста за рахунок скорочення виїзду до Києва великовантажних автомобілів), а також додатковим економічним ефектом (у розмірі 1500 млн. дол) від економії дорогих земельних ресурсів Києва,

за рахунок передислокації численних складів, розташованих у межах міста, на новостворювані в Київській області міжнародні логістичні комплекси.

Висока регіональна і народногосподарська ефективність реалізації стратегії формування Київської регіональної транспортно-логістичної системи визначається соціально-економічним ефектом у вигляді утворення додаткових робочих місць, а також значним мультиплікативним ефектом, який буде проявлятися в таких галузях економіки: будівельній, сфері оптової торгівлі та банківського і виробничо-технічного обслуговування, виробництві обладнання для міжнародних логістичних комплексів, інформаційних і телекомунікаційних систем.

Тенденції скорочення чисельності населення, що зберігаються, і зокрема зайнятих в економіці, є одним з базових обмежень економічного зростання в довгостроковій перспективі. Серйозною є проблема невідповідності професійної структури зайнятого населення потребам інноваційного розвитку економіки. Зростає число залучених в економіку України іноземних працівників, перш за все з ближнього зарубіжжя. Вишальний вплив на динаміку соціально-економічного розвитку України надаватимуть наступні чинники:

- забезпеченість і вартісні характеристики енергоресурсів, задоволення потреб в транспортно-логістичних послугах, масштаби і стійкість фінансової системи України;
- підвищення рівня територіальної мобільності населення і бізнесу, що обумовлює випереджаючий розвиток транспортно-логістичної і соціальної інфраструктури;
- розвиток транспортно-логістичної інфраструктури з орієнтацією на обслуговування транзитних потоків і стиковку внутрішньорегіонального транспортного комплексу з міжнародними транспортними коридорами;
- розвиток транзитно-портових вузлів, що передбачає спеціалізацію морських портів і створення на їх базі міжнародних логістичних комплексів, інтегрованих в єдину європейську транспортну систему.

Конкурентоспроможність галузей економіки визначатиметься якістю використовуваних у виробництві ресурсів (трудових, матеріальних, інтелектуальних, основних фондів), виробленої продукції і систем управління економікою. Ключовим чинником в підвищенні конкурентоспроможності української економіки є кардинальна модернізація технологічної бази матеріального виробництва на основі кращих світових і вітчизняних науково-технічних досягнень.

Включення України в процеси глобалізації світової економіки характеризуватиметься структурною перебудовою світового господарства, зміною балансу між її економічними центрами, зростанням ролі регіональних економічних союзів, розповсюдженням нових технологій. Для української економіки ця перебудова, з одного боку, створить нові можливості в розвитку зовнішньоекономічної інтеграції, розширенні позицій на світових ринках, з іншої – підсилить вимоги до її конкурентоспроможності, здатності до інноваційного оновлення і масштабного залучення інвестицій. У цих умовах транспортно-логістична система України відчуває все більший тиск конкурентів, що швидше реагують на процеси глобалізації, тому необхідний прискорений розвиток і корінна модернізація вітчизняного транспорту і будівельної галузі, побудови дорожньої інфраструктури для підвищення конкурентоспроможності галузі на світових ринках транспортно-логістичних послуг і забезпечення успішної інтеграції в світову спільноту. Базовими напрямками розвитку економіки України повинно стати формування територіально-виробничих кластерів, орієнтованих на високотехнологічні виробництва в пріоритетних галузях економіки: транспортне машинобудування (включаючи суднобудування, підприємства авіапромислового і електровозобудівного комплексів), енергетика, сільське господарство і переробна промисловість, сфера логістики, транспортних і науково-освітніх послуг, будівництво.

Для забезпечення динамічного соціально-економічного розвитку нашої країни необхідне відповідне зростання базових галузей промисловості (металургія, нафтопереробка, машинобудування, хімічна і легка промисловість, виробництво будівельних матеріалів). Для розвитку пріоритетних галузей і реалізації закладеного в них потенціалу необхідне усунення інфраструктурних обмежень (енергетика, транспорт, фінансові інститути, умови для розвитку підприємництва) в рамках інноваційного сценарію розвитку економіки.

Критичною для подальшого розвитку економіки України є проблема кадрового забезпечення. При реалізації економічного потенціалу можливий дефіцит кваліфікованих кадрів, причому при збереженні поточної структури підготовки кадрів сформується значний дефіцит фахівців з середньою і початковою професійною освітою. У галузевій структурі попиту на трудові ресурси значно зростає частка туристичного, фінансового секторів, послуг для бізнесу і населення при скороченні частки оброблювальних виробництв. Для реалізації промислового, туристичного і транзитного потенціалів необхідно значно підвищити забезпеченість і якість транспортно-логістичної інфраструктури країни. Активний розвиток і ефективне функціонування міжнародних логістичних комплексів є однією з базових умов переходу української економіки до інноваційного характеру розвитку, підвищення її конкурентоспроможності. У той же час, сучасний стан транспортно-логістичної системи, і в першу чергу транспортно-логістичної інфраструктури, без зміни напрямів і темпів модернізації може стати системним обмеженням соціально-економічного розвитку країни в цілому.

Метою стратегії розвитку мережі міжнародних логістичних комплексів України на довгострокову перспективу повинно бути підвищення конкурентоспроможності економіки країни, транспортне забезпечення соціально-економічного розвитку, повне задоволення попиту економіки і населення, що росте, на якісні транспортно-логістичні послуги, що пред'являються на національному і міжнародному ринках послуг на основі випереджаючого і інноваційного розвитку транспортно-логістичної системи

країни. Для досягнення стратегічної мети розвитку мережі міжнародних транспортно-логістичних комплексів в перспективі до 2025 року повинні бути вирішені наступні завдання:

- формування доступної і ефективної транспортно-логістичної системи країни, що забезпечує надання якісних транспортно-логістичних послуг і зниження витрат економіки;
- підвищення технологічного рівня і конкурентоспроможності транспортно-логістичного комплексу країни, ефективна реалізація транзитного потенціалу України;
- підвищення інвестиційної привабливості будівництва і розвитку мережі міжнародних логістичних комплексів України.

При терміні окупності міжнародного логістичного комплексу, що не перевищує 5 років, його техніко-економічні параметри повинні бути наступними:

- рентабельність як відношення чистого прибутку до експлуатаційних витрат на рівні 30-33%;
- середньорічний дохід на 1 дол. інвестицій – 0.9-1.0 дол.;
- відношення чистого прибутку до доходів – 20-21%;
- сумарні податкові відрахування на 1 дол. доходів (без урахування нарахувань на фонд заробітної платні) – 0,45-0,46 дол.

Однією із основних умов реалізації механізмів державної підтримки розвитку мережі міжнародних логістичних комплексів в Україні є становлення фінансової і інвестиційної інфраструктури, що включає розширення мережі регіональних інвестиційних агентств, венчурних фондів, утворення регіональних банків розвитку, розвиток механізму державно-приватного партнерства, що дозволить оптимально розподілити ресурси, ризики і вигоди при реалізації сумісних проектів між державою і приватними інвесторами.

Висновок.

Для практичного вирішення соціально-економічних проблем формування мережі міжнародних логістичних комплексів необхідно вдосконалити механізми взаємодії транспортно-логістичних компаній, наукових та проектних інститутів країни, будівельних компаній, фінансових установ, бізнесу і влади; розробити пропозиції по зниженню економічних і адміністративних бар'єрів, що перешкоджають розвитку бізнесу.

Джерела та література:

1. Логистика : журнал практической логистики. – 2008. – № 2 (15).
2. Логистика : журнал практической логистики. – 2008. – № 2 (15).
3. Эксперт : украинский деловой журнал. – 2008. – № 35 (178).
4. Румянцев А. П. Міжнародна економіка / А. П. Румянцев. – К. : Знання Прес, 2003.
5. Румянцев А. П. Міжнародна економіка / А. П. Румянцев. – К. : Знання – Прес, 2003.
6. Сеніков М. Економіка і управління / М. Сеніков // Російський науковий журнал.
7. Сенников М. Экономика и управление / М. Сенников // Российский научный журнал.

Ясковец Ю.В.

УДК 339.923.061.1

РОЗВИТОК ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність. Прискорений соціально-економічний розвиток країни нерозривно пов'язаний з рівнем розвитку всіх галузей паливно-енергетичного комплексу, вдосконалення енергетичного балансу з обов'язковим врахуванням досягнень науково-технічного прогресу. Всебічна інтенсифікація виробництва ставить перед паливно-енергетичним комплексом нові завдання, збільшує його роль у прискоренні темпів економічного зростання, у підвищенні продуктивності праці завдяки значному зростанню її енерго- та електроозброєності. На сучасному етапі роль паливно-енергетичного комплексу неухильно зростає. Його розвиток значною мірою обумовлює темпи, масштаби і економічні показники зростання продуктивних сил та їх розміщення, створює необхідні умови для подальшого покращання умов праці і підвищення рівня життя людей. При цьому розвиток паливно-енергетичного комплексу необхідно підпорядкувати завданню стійкого забезпечення потреб України в усіх видах палива і енергії при планомірному проведенні в усіх галузях і сферах народного господарства цілеспрямованої енергозберігаючої політики.

Постановка проблеми. Зростання попиту на споживання енергоносіїв в умовах глобалізації міжнародної економіки та зменшення запасів традиційних енергоносіїв.

Предмет дослідження. Складові, напрями та перспективи розвитку паливно-енергетичного комплексу України в сучасних умовах.

Об'єкт дослідження. Паливно-енергетичний комплекс України в умовах глобалізації.

Ціль дослідження. З'ясувати напрями та перспективи розвитку паливно-енергетичного комплексу України в сучасних умовах.

Задачи дослідження. Надати характеристику основних складових паливно-енергетичного комплексу України, проаналізувати енергетичну стратегію України та здійснити порівняльний аналіз динаміки статистичних показників споживання та видобутку основних енергоносіїв.

Паливно-енергетичний комплекс – це сукупність галузей промислового виробництва, які здійснюють видобуток палива, виробництво електроенергії, їх транспортування та використання. До складу паливно-